

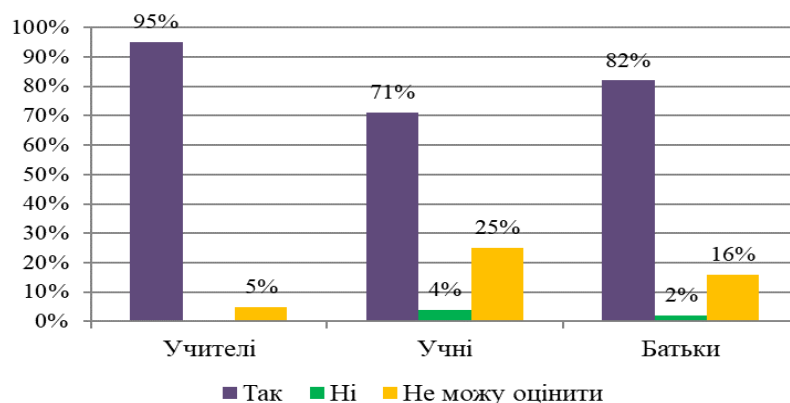

Рисунок 4. Задоволення респондентів рівнем забезпечення психологічного супроводу освітнього процесу у закладах освіти (відповіді респондентів, у %)

Під час систематизації даних моніторингового дослідження, було зроблено висновок про те, що респонденти усіх категорій задоволені рівнем надання психолого-педагогічного супроводу у досліджуваних закладах освіти, хоча потреба в ньому в опитуваних є досить низькою. Респонденти не користуються або взагалі нічого не знають про

ряд всеукраїнських проєктів щодо формування спроможності педагогічних працівників та батьків надавати першу психологічну підтримку дітям під час здобуття освіти; психологічної підтримки дорослих, зокрема, виникнення та вплив агресії на стан людини під час війни, рекомендації щодо стабілізації емоційного стану й управління стресом.

НУШ

Г. БРАТКОВА

ІМІДЖ ЯК РЕСУРС РОЗВИТКУ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ НУШ

Модернізація системи освіти, реалізація Концепції «Нова українська школа» потребує нових підходів до управління закладом освіти, його інноваційного розвитку, висвітлює, поряд з іншими, питання формування іміджу школи.

Імідж закладу освіти є усталеною думкою споживачів освітніх послуг щодо престижності закладу освіти, його репутації, якості освіти, яку надає цей заклад. Формування іміджу закладу є необхідним кроком для побудови сучасної школи. Прагнення до створення позитивної репутації освітньої установи є додатковим ресурсом управління, розвитку школи, підвищує ефективність її діяльності.

Сформований позитивний імідж закладу освіти допоможе вирішити такі завдання:

- підвищити конкурентоспроможність, привабливість школи для споживачів освітніх послуг;
- мотивувати вчителів до постійного самовдосконалення згідно з загальним рівнем

закладу освіти;

- полегшити впровадження нових освітніх послуг;
- підвищити рівень організаційної культури закладу освіти та соціально-психологічний клімат у шкільному колективі;
- підвищити самооцінку учнів та їх мотивацію до навчання;
- вплинути на матеріально-технічне забезпечення школи, залучати інвестиції, додаткові фінансові ресурси.

У квітні 2023 року навчально-методичним відділом моніторингу якості освіти та зовнішнього незалежного оцінювання Сумського ОІППО було проведено моніторингове дослідження формування іміджу сучасного закладу освіти в умовах НУШ. У дослідженні взяли участь 432 респонденти з десяти закладів загальної середньої освіти: керівники шкіл, учителі, учні 10-11-х класів, батьки.

Питання створення позитивного іміджу та репутації школи актуалізується у зв'язку з проголошеною у Концепції Нової української школи автономією закладів освіти. Автономія – це право суб'єкта освітньої діяльності на самоврядування, яке полягає в його самостійності, незалежності. Академічна автономія закладу освіти – це право закладу ухвалювати рішення щодо розробки освітніх програм на основі типової освітньої програми, вибору підручників, посібників з переліку існуючих та створення авторських; використання різноманітних форм та методів освітнього процесу; здійснення наукової та проектної діяльності. Така свобода дає можливість реалізовувати моделі авторських програм, авторських шкіл, урахувати особливості територіального, географічного розташування закладу, його орієнтацію на подальший професійний вибір здобувачів освіти.

Автономія закладу освіти відтворюється у Стратегії його розвитку, яка визначає напрями діяльності закладу в середньостроковій і довгостроковій перспективі. Стратегія розвитку закладу освіти визначає місію, цілі діяльності закладу; умови, які необхідні для їх досягнення, пріоритети та кроки, які керівництво та педагоги планують здійснити для досягнення визначених цілей. Стратегія розвитку закладу – це своєрідна візитівка школи, що вирізняє її з-поміж інших.

Усі керівники закладів, які брали участь у дослідженні, та 87% учителів зазначили, що школа, де вони працюють, має чіткі пріоритети, власну філософію, сформульовану в Стратегії розвитку закладу освіти. Однак, на запитання про наявність документально оформленого плану формування

(розвитку) власного іміджу з визначеними завданнями, відповідальними особами, строками виконання 16% керівників закладів та третина учителів (32%) відповіли, що такого документа не існує.

Нова українська школа (НУШ) – філософія, яка ставить учня в центр освітнього процесу. У рамках цієї моделі школа має максимально враховувати права дитини, її здібності, потреби та інтереси, на практиці реалізуючи принцип дитиноцентризму.

Усі керівники закладів освіти та 83% учителів зазначили, що при формуванні варіативної складової навчального плану вони враховують побажання учнів і батьків. Однак, згідно з відповідями старшокласників, менше половини з них (49%) брали участь в обговоренні цього питання.

Переважна більшість педагогічних працівників (86% керівників, 82% учителів) вважають, що обсягу додаткових освітніх послуг (поглиблене вивчення предметів, факультативи тощо) є достатнім. Більшість батьків (69%) задовольняють додаткові освітні послуги, які надаються закладом освіти, з чим погоджуються 58% старшокласників.

Думки респондентів щодо відповідності позанавчальної діяльності закладів освіти (наявність гуртків, клубів за інтересами, спортивних секцій) потребам та бажанням дітей, запитам батьків є дещо різними. Так, на думку майже всіх педагогів, система позанавчальної роботи в закладах освіти відповідає потребам та бажанням школярів, але погоджується з цим значно менша кількість споживачів освітніх послуг (рис. 1).

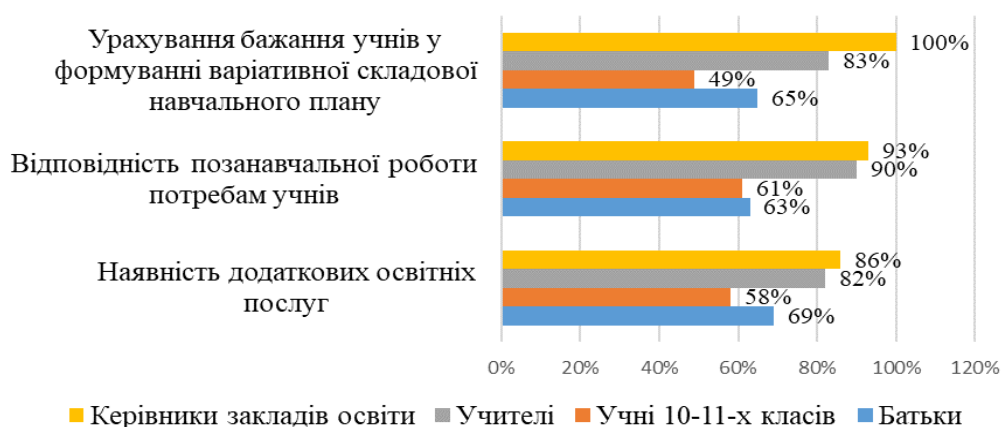

Рисунок 1. Реалізація принципу дитиноцентризму в закладах освіти (кількість відповідей, у %)

Важливе місце у концепції Нової української школи відведено питанню створення належно оснащеного й забезпеченого усім необхідним для комфортного навчання та роботи простору школи. Усі керівники закладів освіти зазначили, що матеріально-технічна база шкіл достатня для здійснення освітнього процесу. Більшість батьків (86 %), 76 % учителів, 72 % старшокласників також вважають, що у школах створено достатньо комфортні умови для навчання та роботи.

Якість освітнього середовища не вимірюється лише матеріальним забезпеченням закладу освіти, комфортним фізичним середовищем. Освітнє середовище школи – це сприятлива психологічна атмосфера, мікроклімат, у якому кожен відчуває власну гідність і ставиться з повагою до інших, відчуває себе членом команди. Усі керівники закладів освіти, переважна більшість учителів (86%) та батьків (85%) переконані, що діти психологічно комфортно почувають себе в школі. Серед учнів 10-11-х класів ствердно відповіли на це питання 71% респондентів; для 14% психологічна атмосфера в школі не є комфортною, решта опитаних не визначились із відповіддю.

Кожна дитина унікальна, має свої здібності темп опанування навчального матеріалу. У Концепції НУШ наголошено на створенні індивідуальних освітніх траєкторій для дитини, яка цього потребує. Як показало опитування, у п'яти із десяти закладів є учні, які навчаються за індивідуальною освітньою траєкторією. У шести закладах освіти створено умови для навчання осіб з особливими освітніми потребами.

Нова українська школа орієнтована на командну роботу, ефективну взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу задля досягнення спільної мети, тому одним із ключових компонентів НУШ є педагогіка партнерства, що ґрунтується на взаємоповазі, ефективній співпраці між усіма учасниками освітнього процесу, об'єднаними спільними цілями. Місія нової школи – допомогти розкрити та розвинути здібності, таланти, можливості дитини на основі партнерства між учителями, учнями та батьками заради її успіху. Окрім цього, така взаємодія стає міцним підґрунтям для формування та розвитку іміджу закладу освіти.

Сьогодні кожний керівник закладу освіти зацікавлений у педагогічному колективі, який має загальнокорпоративне спрямування. Корпоративна культура – це злагодженість, згуртованість членів колективу, здатність до узгоджених дій. Реалізація

корпоративної культури закладу освіти, турбота про його імідж позитивно впливають на формування внутрішньої мотивації до підвищення професійної компетентності педагогів.

Усі керівники закладів освіти вважають свої колективи командою однодумців, між якими існує взаєморозуміння та ефективна взаємодія; 82 % учителів згодні з думкою своїх керівників. Учителі (90 %) зазначили, що в школах ділові стосунки між колегами зміцнено людськими взаєминами, взаємодопомогою, що є характерною рисою діяльності колективів. Майже всі учителі (97 %) відмітили, що керівництво закладів освіти доступне та відкрите до спілкування, ураховує пропозиції, надані педагогічними працівниками, щодо підвищення якості освітнього процесу, розвитку закладу освіти.

Реалізувати концепцію НУШ неможливо без умотивованого вчителя, який має свободу творчості та можливість професійно розвиватися. Успіх реформ, інноваційних змін, у першу чергу, залежить від компетентного вчителя, його творчого потенціалу, безперервної самоосвіти, готовності до впровадження новацій. Майже всі вчителі (94%) зазначили, що керівництво постійно мотивує їх до саморозвитку; вони задоволені можливостями, які створено в закладах для професійного росту педагогів (участь у конференціях, семінарах, роботі експертних груп тощо); 89 % задоволені оцінкою адміністрації своєї роботи.

Сьогодення вимагає від сучасного закладу освіти та сучасного педагога креативності, багатогранності, мобільності у щоденній діяльності задля досягнення спільної мети. Заохочення вчителів до створення різноманітних методичних, навчальних матеріалів – один із способів активізації роботи із професійного самовдосконалення педагога та реалізації академічної автономії закладу освіти. На жаль, як показує практика, заклади освіти не в повній мірі користуються такою можливістю. Так, лише у двох школах із десяти є вчителі, які працюють за авторськими програмами.

Послідовне впровадження педагогіки партнерства в освітній процес ґрунтується на забезпеченні адміністрацією освітнього закладу необхідних умов для діяльності громадського самоврядування. Усі керівники підтвердили, що в закладах освіти діють такі органи самоврядування, як трудовий колектив, батьківська рада, учнівське самоврядування. Знання, загальні компетентності, соціальні цінності, сформовані у процесі учнівського

самоврядування, багато в чому визначають життєздатність та соціальні перспективи випускників школи: формують активну життєву позицію, лідерські якості, організаторські уміння і навички, досвід співробітництва з однолітками та дорослими.

Педагоги (усі керівники закладів, 83% учителів) відзначають дієвість системи учнівського самоврядування, проте, лише половина старшокласників (49%) згодні з цією думкою, чверть старшокласників (24%) вважають її формальною.

Більше третини учнів 10-11-х класів (36%) ніколи не залучались до обговорення питань, пов'язаних із життям школи. Так, 64 % відповіли, що вони не брали участь у вирішенні питань щодо тематики гуртків, клубів за інтересами, спортивних секцій тощо, які мають функціонувати в школі; 47 % – питань організації дозвілля школярів. Кожен четвертий старшокласник зазначив, що педагоги не дослухаються до думки учнів при обговоренні питань, що стосуються шкільного життя (рис. 2).

Рисунок 2. Залучення учнів до системи самоврядування (відповіді учнів 10-11-х класів,

У суспільстві не існує повної одноманітності інтересів щодо освіти. На сьогодні відсутнє розмаїття мережі закладів освіти, альтернативних освітніх програм. Існує невідповідність між потребами суспільства та пропозиціями на ринку освітніх послуг. Закон України «Про повну загальну середню освіту» регламентує існування різних типів закладів загальної середньої освіти, надає можливість

створення закладів спеціалізованої освіти (наприклад, мистецький ліцей, спортивний ліцей, науковий ліцей тощо). Відтак, сучасна школа повинна перетворитися на потужну освітню установу з власним індивідуальним іміджем, що дасть можливість закладу освіти зайняти гідне місце на ринку освітніх послуг громади.

О. БОРИСЕНКО

СТАН ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОЛОНГАЦІЇ НУШ В КЛАСАХ ОСНОВНОЇ ТА СТАРШОЇ ШКОЛИ

Філософія Нової української школи (НУШ) що заснована на поєднанні особистісно-орієнтованого навчання, діяльнісного та компетентнісного підходів є інтегральною основою для реформування вітчизняної освіти. Реалізація основних принципів НУШ в закладах освіти забезпечують педагогічні працівники, які скеровують, організовують та координують набуття учнями компетентностей, необхідних для успішного вирішення ними навчальних і життєвих завдань, успішної самореалізації в суспільстві.

Упровадження ідей НУШ в практику роботи учителів основної та старшої школи є процесом поступовим, проте вже зараз педагогічні працівники, які працюють в 6-11-х класах активно залучають учнів до нових форм, методів, структури навчання, що передбачені освітньою реформою.

З метою визначення стану готовності педагогів до пролонгації НУШ Сумським ОІППО був проведений моніторинг, що дав змогу оцінити рівень сформованості компетентностей вчителів щодо реалізації принципів та компонентів НУШ у базовій та старшій школі.